

VÄRDEBESKRIVNING**Område av riksintresse för naturvård i Blekinge län****Datum:** 2023-03-17**Områdesnummer:** NRO 10 025**Områdesnamn:** Färskesjön-Steneryd**Kommun:** Karlskrona**Kartblad:** Karlskrona 3F SO, Kristianopel 3G NV**Areal:** 739 ha**Naturgeografisk region:** 12 b. Kalmarkusten**Kust/havsregion:** -**Regionindelning för sjöar och vattendrag:** Avrinningsområde 79-80
Torhamnslandet (Tångdiket)**Agrara kulturlandskapsregioner:** 2. Sydsvenska odlingsbygderna**Landskapsform:** Slätt med relativ höjd lägre än 20 m**Riksvärde:**

Våtmarkskomplex			
Sumpskog			
Naturskog	Flora		
	Fauna		
Ädellövskog			
Sjö	Fauna		
Slätteräng	Flora		

Värdebeskrivning: Färskesjöområdet utgör en blandning av ädellövskog, små tallbestånd, öppna hållmarker, små kärr och sumpskogar. Våtmarkerna är främst lokaliserade till hållkar och svackor i den plana hållmarks-terrängen och bildar en mosaik som har få motsvarigheter utanför Blekinge. En betydande del av området är naturskog. Rödlistade arter förekommer. I områdets östra del ligger Färskesjön som är unik genom främst sitt geografiska läge (landets sydöstligaste sjö) och sin väldokumenterade utvecklingshistoria. Steneryds lövängar i söder är en representativ och välbevarad slätteräng med artrik flora. Skogs- och hållmarksområdet väster om Färskesjön är ett av länets största väglösa områden.

Huvudkriterier: A, C, D

Stödkriterier: Storlek, Mångformighet, Orördhet, Kontinuitet, Representativitet, Raritet, Nyckelområde, Särprägel

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt naturvårdsanpassad hävd av slätterängen i Steneryd samt av övrig jordbruksmark inom området, att naturskogarna får utvecklas fritt samt en god vattenkvalitet i Färskesjön.

Områdets naturvärden kan påverkas negativt av minskad eller upphörd slätter- och beteshävd, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogs-odling, spridning av gifter eller gödselmedel, skogsavverkning, dikning, vägbyggen, täkt, schaktning, deponering, bebyggelse, luftledningar, vidkraftverk, reglering av vattennivån i sjön, utsläpp av avloppsvatten eller andra föroreningar, övergödning och försurning.

Säkerställande: I området ingår två naturreservat, Steneryds lövängar och Färskesjön, som båda omfattas av Natura 2000.

Områdets huvuddrag: Området består av två särskilt viktiga delar, Färskesjöområdet och Steneryds lövängar. De beskrivs var för sig.

Färskesjöområdet

Färskesjöområdet består av en urbergsplatå med små sprickdalar. Det ligger i huvudsak inom det östblekingska urbergspeneplanet, invid gränsen mot Blekinges sprickdalsterräng. Norr och nordväst om Färskesjön utbreder sig ett stort bokskogs-område. Inom andra delar, bl a sydväst om sjön, dominerar ek- och avenbokskog. Skogens fältskikt är mestadels artfattigt men på vissa ytor är fältskiktet av ängstyp, med arter som *vätteros*, *myskmadra*, *lundslok* och *blåsippa*. Färskesjöområdet är växtgeografiskt intressant genom att boken här befinner sig vid sin sydostgräns i Sverige. Bergsplatån väster om sjön utgörs av en mosaik av öppna ljunghedsytor, hållmarker, fattigkärr och ädellövskogar. Området är en rest av vad som fram till 1920-talet var Blekinges största ljunghed. Enstaka tallar finns på hållmarkerna, liksom lågvuxen ek och björk. De äldsta tallarna är ca 120 år och med all sannolikhet självföryngrade. En stor del av skogen i området uppvisar betydande naturskogs-kvaliteter, med bl a talrika högstubbar och lågor. Bland rödlistade arter som påträffats märks *skillerticka* och vedskalbaggen *Cryptophagus confusus*. Även *sandödl*a förekommer.

Färskesjöområdet innehåller också en våtmarksmosaik med små kärr, mossar och sumpskogar orienterade till grunda hållkar och svackor i det plana urberget. En del av dessa våtmarker har utnyttjats för torvtäkt. Denna våtmarksmosaik torde ha få motsvarigheter i landet, utanför Blekinge. En av de större torvmarkerna, Hallarums mosse, omfattar en i huvudsak skogbevuxen mosse med karaktäristisk lagerföljd som representerar olika stadier i Östersjöns postglaciala utveckling. Här är såväl Ancylussjöns som Litorinahavets sediment väl bevarade. I den östligaste delen av torvmarken finns en fragmentarisk tallmosseyta med mäktig vitmosstorv bildad över litorina-sedimenten. Här torde torvytan vara intakt trots att mossen nu är död. Lagerföljden har varit föremål för

omfattande miljöhistoriska undersökningar. I den pågående äldre torvtäkt vattenfyllda Slättamossen sydväst om Färskesjön häckar bland annat *smådopping* och *vigg*.

Färskesjön är en näringsfattig sjö med relativt klart vatten. Den har en välutvecklad rosettbladsvegetation dominerad av notblomster och strandpryl. Kransalgen *Chara delicatula* är vanlig. Sjön har vidare en intressant planktonflora och hyser alltså ett bestånd av *flodkräfta*. Färskesjöns utvecklingshistoria är vetenskapligt väldokumenterad.

Färskesjöområdet har också stora kulturmiljövärden, bland annat genom förekomst av talrika fornlämningar från brons- och järnåldern.

Steneryds lövängar

I områdets södra del, invid Torhamnsvägen, ligger naturreservatet Steneryds lövängar. Reservatet uppvisar ett äldre odlingslandskap med representativa ängar och små åkerlappar. I ängarna finns rikligt med hamlad ask, lind och alm. Växtsamhällena är bitvis art- och individrika med arter som *höskallra*, *gullviva*, *St Pers nycklar* och *Adam och Eva*. Ängsmarken hävdas på traditionellt sätt med risning, slåtter och hamling av träden.

Anmärkningar: Områdets södra del ingår i länets bevarandeplan för odlingslandskapet (obj nr 80.74) och Steneryds lövängar ingår också i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet (obj nr 80.319). 3 objekt, däribland slåtterängen, ingår i ängs- och hagmarksinventeringen. Våtmarksmosaikerna är av klass 1 i VMI och ingår också i den nationella myrskyddsplanen.

Referenser:

Berglund, Björn. 1965: Late-Quaternary vegetation in eastern Blekinge, southeastern Sweden, a pollenanalytical study. 1. Late-glacial time. Lund 1966
 Länsstyrelsen i Blekinge län, 1974. Sjöar och vattendrag i Blekinge län.
 Länsstyrelsen i Blekinge län, 1993. Ängar och hagar i Blekinge.
 Länsstyrelsen i Blekinge län, 1994. Ängar och hagar i Karlskrona.
 Länsstyrelsen i Blekinge län, 1994. Våtmarker i Blekinge.
 Länsstyrelsen i Blekinge län, 1996. Odlingslandskapet i Blekinge – bevarandeplan.
 Naturvårdsverket, 1994. Myrskyddsplan för Sverige.
 Naturvårdsverket, 1996. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.